

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ
НАУК**

Кафедра психології

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПІДГОТОВКИ, НАПИСАННЯ ТА
ЗАХИСТУ НАУКОВИХ РОБІТ
(кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти
бакалавр) спеціальності 053 Психологія**

Київ 2023

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти бакалавр) спеціальності 053 Психологія

Авторський колектив: Раєвська Я.М., доктор психологічних наук, професор, директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук, Туриніна О.Л., кандидат психологічних наук, професор, Клименко І.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Розглянуто та рекомендовано Вченою радою Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук (протокол № 7 від 27.02.2023 року).

Затверджено Вченою радою Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (протокол № 2 від 01.03.2023 року).

Раєвська Я.М., Туриніна О.Л., Клименко І.С. Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (курсової роботи, кваліфікаційних робіт на здобуття рівня вищої освіти бакалавр і магістр) спеціальності 053 Психологія. Київ: ННПСН МАУП, 2023. 148 с.

Методична розробка містить практичні рекомендації щодо правил, етапів, алгоритмів та механізмів виконання та захисту наукових робіт здобувачів вищої освіти, а також зразки оформлення відповідних документів, списку першоджерел та використаної літератури тощо.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1.Методичні рекомендації щодо виконання кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти БАКАЛАВР (правила написання та підготовка до захисту)	7
1.1Організація підготовки кваліфікаційної роботи	10
1.2 Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр....	28
1.3 Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра	35
ДОДАТКИ	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо підготовки, написання та захисту наукових робіт (кваліфікаційної роботи на здобуття рівня вищої освіти бакалавр) спеціальності 053 Психологія Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад Міжрегіональна Академія управління персоналом» встановлюють загальний порядок оформлення наукових робіт.

Методичні рекомендації розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII, Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, листа МОН України №1/9-434 від 09.07.2018 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення», інших нормативних документів МОН України, а також на підставі внутрішніх нормативних документів, зокрема Статуту ПрАТ «ВНЗ МАУП», «Положення про організацію освітнього процесу в МАУП», «Положення про кафедру МАУП», інших нормативних документів і положень.

Рекомендації призначені для надання допомоги здобувачам вищої освіти у виконанні наукових робіт згідно з чинними стандартами України і містять основні вимоги, які висуваються до їх змісту та оформлення, організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота дає змогу виявити рівень засвоєння теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціалізацією. Виконання і захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання у закладі вищої освіти, формою державної атестації випускників. Кваліфікаційна робота магістра є кінцевим результатом самостійної індивідуальної науково-дослідницької діяльності студента-бакалавра, комплексним науковим дослідженням, яке підводить підсумки вивчення ним дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки за спеціальністю, проходження практики: навчальної, виробничої та переддипломної.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна відповідати таким вимогам:

- ✓ бути актуальною, містити новизну, виконуватись на рівні сучасних досягнень науки і техніки;

- ✓ спрямовуватися на розв'язання практичних завдань майбутньої діяльності, творчий пошук нових пріоритетних наукових рішень;

- ✓ містити опрацювання спеціальних наукових і методичних літературних джерел;

- ✓ узагальнювати та розвивати фахові вміння здобувача вищої освіти.

Основна мета цих рекомендацій полягає в методичній допомозі при підготовці кваліфікаційної роботи бакалавра,

формуванні та чіткому розумінні вимог до їх виконання, написанні та оформленні, що сприяє підготовці висококваліфікованих фахівців.

Методичні рекомендації підлягають перегляду та удосконаленню щорічно. Зміни вносяться у разі необхідності. Пропозиції щодо внесення змін готують завідувачі кафедр, директор Навчально-методичного інституту. Оформлення змін та їх перегляд здійснює директор Навчально-методичного інституту. Затверджує документовану процедуру і зміни до неї ректор.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗДОБУТТЯ РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВР

(правила написання та підготовка до захисту)

1.1 Організація підготовки кваліфікаційної роботи

1.2 Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

1.3 Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

Додатки

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується закладом вищої освіти у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти ОПП. Атестація для бакалавра орієнтована на діагностику рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов’язків за спеціальністю 053 Психологія.

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавр має узагальнюючий характер та є самостійною індивідуальною працею з елементами дослідництва та інновацій, яка виступає підсумком теоретичних знань та практичних навичок нормативної та вибіркової складових освітньо-професійної програми підготовки

здобувачів вищої освіти.

Виконання кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності (спеціалізації) та їх застосування у вирішенні конкретних наукових, психологічних, соціальних, управлінських та інших завдань; розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних з темою роботи. Вміння означити наукову проблему, пояснити і сформулювати її актуальність, спланувати й провести емпіричне дослідження, самостійно аргументувати висновки, узагальнювати та систематизувати результати враховуються в оцінюванні роботи як такі, що засвідчують теоретико-методологічний рівень кваліфікації випускника і його здатність до професійної діяльності.

Отже, починаючи підготовку кваліфікаційної роботи, здобувач має *уміти*:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- складати план дослідження;
- вести бібліографічний пошук першоджерел із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та відкривати нові методи у контексті завдання конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх у призмі відомих літературних джерел;
- оформляти результати дослідження відповідно до чинних вимог.

Кваліфікаційна робота має відповідати таким вимогам:

- висвітлювати проблему, що розроблена недостатньо, або певний аспект відомої проблеми, тобто бути актуальною;
- мати чітку побудову і логічну послідовність викладу матеріалу;
- ґрунтуватись на використанні адекватних меті дослідження методів, зокрема математики-статистичних;
- містити переконливу аргументацію за допомогою графічного матеріалу, табличних засобів узагальнення даних;
- приводити до обґрунтованих рекомендацій і доказових висновків.

Виконання кваліфікаційної роботи є заключним етапом підготовки студента першого рівня вищої освіти 4-го курсу навчання. За всі відомості, викладені в кваліфікаційній роботі та їх достовірність, несе відповідальність безпосередньо автор роботи. На підставі розгляду кваліфікаційної роботи здобувача, ЕК визначає ступінь його підготовки до самостійної діяльності та вирішує питання про присвоєння йому кваліфікації бакалавра з психології.

1.1 Організація підготовки кваліфікаційної роботи

Вибір теми

Першим і найважливішим кроком при підготовці до написання кваліфікаційної роботи бакалавра є вибір її теми (а відповідно і наукового керівника, який призначається кафедрою з числа фахівців із відповідного напрямку, з урахуванням побажань студента). Тема роботи має бути актуальною, тобто відповідати сучасній проблематиці наукових досліджень у даній галузі, проблемно-конкретизованою, демонструвати новизну, глибокий і водночас диференційований підхід та враховувати індивідуальні наукові вподобання здобувача. Обираючи тему кваліфікаційної роботи, необхідно зважати також і на можливість проведення запланованих досліджень за наявних реальних умов і у термін, відведений на її виконання.

Здобувачі самостійно обирають тему кваліфікаційної роботи з орієнтовного переліку, який щороку затверджується випусковою кафедрою, та узгоджують її з науковим керівником, конкретизуючи та актуалізуючи. Тема має бути стилістично сформульована у вигляді одного розповідного речення. Не дозволяється обрати одну і ту ж саме тему двом чи більше студентам однієї групи.

Тема набуває чинності після оформлення розпорядження закладу вищої освіти про затвердження

тем і наукових керівників кваліфікаційних робіт не пізніше ніж за **6 місяців** до захисту для студентів заочної (дистанційної) форми навчання і за **1 рік** – для студентів денної форми навчання.

Питання про зміну (корекцію) теми бакалаврського дослідження, плану роботи чи наукового керівника вирішуються на засіданнях випускових кафедр не пізніше ніж за **2 місяці** до терміну подання кваліфікаційної роботи до попереднього захисту (за місяць до державної атестації).

Етапи виконання роботи

Виконання кваліфікаційної роботи після вибору та формулювання теми умовно поділено на такі *етапи*:

1. Складання індивідуального календарного плану роботи.
2. Пошук наукових першоджерел за темою, їх аналіз, складання бібліографії.
3. Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи.
4. Підготовка першого варіанту теоретичної частини:
 - а) обґрунтування актуальності обраної теми;
 - б) постановка мети і конкретних завдань дослідження;
 - в) визначення об'єкта та предмета дослідження;
 - г) вибір методів проведення дослідження.

5. Проведення емпіричних досліджень. Опис процесу дослідження.
6. Статистичний аналіз отриманих результатів.
7. Інтерпретація отриманих результатів дослідження.
8. Розробка методичного забезпечення.
9. Формулювання висновків та оцінювання отриманих результатів.
10. Підготовка тексту, технічне оформлення та подання роботи науковому керівникові.
11. Доопрацювання тексту з урахуванням зауважень наукового керівника.
12. Проходження попереднього захисту роботи на кафедрі, її доопрацювання з урахуванням зауважень.
13. Подання остаточного варіанта роботи зовнішньому рецензентові.
14. Підготовка до публічного захисту.
15. Публічний захист.

Складання індивідуального календарного плану роботи сприяє своєчасному та якісному її виконанню. План складається з урахуванням визначених термінів проміжного контролю виконання кваліфікаційної роботи. Здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів проміжного контролю виконання роботи, своєчасно надавати науковому керівникові проміжні звіти про результати власного дослідження.

Пошук літератури за темою (наукові статті, монографії, автореферати, тексти захищених та оприлюднених дисертацій) є досить відповідальною справою, оскільки визначає ступінь інформованості здобувача в досліджуваній галузі. Пошук має охоплювати як літературу попередніх років, так і публікації періодичних видань останніх 5–10 років (*не менше 30% від загального обсягу використаної літератури*). Перевага має віддаватися першоджерелам. Пошук у мережі Інтернет дає змогу отримати найактуальнішу інформацію про стан розробленості проблеми, про найновіші напрями сучасних досліджень та їх результати, проте вимагає виваженого та обережного підходу до оцінки якості та ступеня наукової обґрунтованості наявних джерел.

Під час пошуку й аналізу джерел слід заздалегідь потурбуватися про підготовку бібліографії та про коректність посилань у процесі написання роботи. Тому, цитуючи та покликаючись на окремих авторів та їхні роботи, слід одразу зазначати всі необхідні дані: прізвище автора, його ініціали, назву статті чи книги, видання, рік, том, номер, сторінку. Доцільно із самого початку готувати список використаних джерел згідно з чинними вимогами на окремих аркушах паперу чи в окремому файлі: це полегшує процес написання й оформлення роботи та гарантує коректність посилань.

У процесі роботи з першоджерелами (науковою літературою) слід особливо пам'ятати про **недопустимість академічного плагіату** та інших

видів порушення норм академічної доброчесності, зокрема оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (*відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту»*).

Організація та проведення емпіричних досліджень (які є обов'язковими для бакалаврських робіт) ґрунтуються на наукових та етичних принципах наукового дослідження. Продуманість організаційних аспектів (підготовка необхідних матеріалів: тестів, опитувальників, бланків для відповідей) суттєво полегшує сам процес дослідження й опрацювання його результатів. Аналіз і статистичне опрацювання отриманих даних, інтерпретація результатів досліджень і формулювання висновків є підсумком виконаної роботи.

Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати всі етапи опрацювання теми самостійно, посиляючись на всі використані ним думки, погляди, ідеї із зазначенням їх реальних авторів і джерел. Не пізніше ніж **за тиждень** до попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний надати на випускову кафедру її електронну версію, з метою і для виявлення академічного плагіату, контроль за яким покладений на завідувачів кафедр та наукових керівників. Від

порушень норм академічної доброчесності та плагіату, що є недопустимим у будь-якому вигляді, слід відрізнити **ступінь оригінальності** тексту роботи, який визначається під час її перевірки спеціальними програмними засобами та полягає у відсотковій долі тексту, який не є запозиченим із інших джерел (включаючи цитати).

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавр має таку *структуру*:

1. Титульний аркуш.
2. Завдання.
3. Анотація.
4. Зміст.
5. Скорочення та умовні позначки (у разі потреби).
6. Вступ.
7. Основна частина, яка складається з розділів і підрозділів.
8. Висновок.
9. Список використаних джерел.
10. Додатки.

Першою сторінкою роботи є **титульна**, яка враховується в нумерацію, але не нумерується. На титульній сторінці кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра обов'язково вказується:

- назва навчального закладу, де виконана робота;
- тема роботи;

- шифр і найменування спеціальності;
- прізвище, ім'я, по-батькові студента;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по-батькові керівника;

- місто і рік написання роботи.

Зразок титульного аркуша наведено у Додатку А.

За погодженням керівника та завідувача кафедри здобувач вищої освіти описує розгорнутий план роботи у **Завданні на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра**, що подається на наступній сторінці після титульного аркуша. Завдання підписується студентом, керівником і затверджується завідувачем кафедри. Зразок завдання на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра наведено в додатку Б.

Далі подається **Анотація кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра**, яка має бути стислою, інформативною. Анотація повинна містити:

- тему роботи;
- прізвище та ініціали автора і керівника роботи;
- кількість сторінок, таблиць, рисунків, додатків, джерел згідно з переліком посилань;
- стислий опис роботи;
- перелік ключових слів (5-15 слів).

Анотацію належить виконувати обсягом не більше ніж 500 слів і розміщувати на одній сторінці формату А4.

 Зразок анотації на кваліфікаційну роботу освітнього рівня магістра подано в додатку В.

Зміст кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра розташовують на наступній сторінці після анотації. На сторінці зі змістом зазначається номер початкової сторінки кожної складової роботи. У елементі «ЗМІСТ» наводять такі структурні елементи: «**СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**», «**ВСТУП**», послідовно назва розділів і підрозділів, «**Висновки до розділів**», «**ВИСНОВОК**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» з їх назвою та зазначенням номера сторінки початку структурного елементу. Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра наведено в додатку Г.

Якщо у роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік надається перед вступом і вноситься до змісту як **СКОРОЧЕННЯ ТА УМОВНІ ПОЗНАКИ**. Їх друкують в дві колонки, де зліва наводять скорочену назву, а справа – її тлумачення:

ЗВО – заклад вищої освіти;

ПТСР – посттравматичний стресовий розлад.

У **ВСТУПІ** розкривається суть та стан проблеми, актуальність теми, обґрунтовується необхідність її дослідження, вихідні дані для розробки теми, об’єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних

результатів дослідження, експериментальна база та апробація результатів дослідження.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 5 сторінок комп'ютерного тексту.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та шляхів розв'язання певної суперечності чи проблеми. Актуальність теми дослідження також підтверджується статистичними матеріалами, їх якісним аналізом. Актуальність теми дослідження не повинна перевищувати одну сторінку.

Зауважимо, що **тема кваліфікаційної роботи** має бути орієнтованою на дослідження та розроблення питань створення програм, рекомендацій, технологій психологічного змісту для різноманітних предметних областей: підприємств, фірм та компаній різних напрямів соціономічної діяльності, закладів освіти, сфер соціально-психологічних послуг тощо.

Тема кваліфікаційної роботи має відповідати наступним вимогам:

- відповідність сучасному стану розвитку науки, технологій, методів та засобів;
- актуальність, практичність;
- відповідність об'єкту діяльності магістра за спеціальністю 053 Психологія;
- комплексність, яка є достатньою для демонстрації теоретичних знань та практичних навичок, отриманих під час навчання.

Орієнтовна тематика видається завідувачем кафедри.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, на яке спрямована увага дослідника.

Предмет дослідження – це частина об'єкта, що досліджується у певних умовах (уточнює, конкретизує об'єкт дослідження).

Мета дослідження – запланований результат, на вирішення якого спрямоване саме дослідження. Небажано вживати такі формулювання мети магістерської роботи, як «обґрунтування і розробка основ», або «розробка методів та засобів підвищення ефективності» тощо, без конкретизації наукових передумов, на яких базується досягнення поставленого завдання.

Мета дослідження реалізується через конкретні **завдання**. Завдання дослідження формулюються у формі переліку: «вивчити...», «проаналізувати...», «встановити...», «розробити», «обґрунтувати...» тощо. Рекомендована кількість завдань у кваліфікаційній роботі освітнього рівня магістра – 3-4.

Завдання потрібно не лише правильно й чітко сформулювати, але й поставити їх у певному порядку, так, щоб перед читачем розгорталася програма дій науковця. Спостереження показують, що в науково-психологічних дослідженнях звичайно ставляться чотири групи завдань.

Перша група завдань може бути пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження.

Друга група завдань спрямована на безпосередній аналіз досліджуваної проблеми та формулювання уточненого і конкретизованого завдання з урахуванням аналізу проблеми.

Завдання третьої групи мають практичний характер.

Перше може починатися словами *розробити (обґрунтувати) теоретичні засади* (вказується чого), *з'ясувати статус (психологічну природу)* певних категорій тощо, *визначити поняття* (називається об'єкт), *обґрунтувати* (принципи, підходи, методика тощо). *Друге завдання* починається формулювання цих завдань словами *з'ясувати* (значення, походження, причини, шляхи появи, особливості, природу, роль, місце, специфіку, особливості, фактори тощо), *дослідити* (характер, характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, механізми, функції, співвідношення, фактори, структуру), *виявити* (ознаки, причини, поширення, зв'язок, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, характеристику, співвідношення, структуру), *вивчити* (можливості, специфіку, функціонування, потенціал), *проаналізувати* (структуру, характер, залежність, особливості, реалізацію), *описати* (функціонування, спосіб), *визначити* (обсяг, типи, моделі, структуру, потенціал, функції, засоби, систему, групи, спільне і відмінне, характеристики), *встановити* (взаємозв'язки, взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, ознаки,

особливості, зв'язки, роль, критерії), *здійснити* (аналіз, опис), *простежити* (функціонування, особливості, залежність, засоби, розвиток, співвідношення) *визначити* (динаміку, можливості, процеси, межі, специфіку, місце, роль, належність), *показати* (зв'язок), *окреслити* (особливості, групи, засоби, механізми, значення, конструкції), *зіставити* (форми), *розкрити* (характер, статус, функції, особливості, зміст, вплив), *розглянути* (взаємодію, засоби), *охарактеризувати* (особливості, засоби, типи, специфіку), *уточнити* (хронологію, межі), *з'ясувати* (взаємодію) тощо. Завдання **третьої групи**: *розробити тренінг, практичні рекомендації, запропонувати програму корекції, систему психологічного супроводу тощо.*

Наступним елементом вступу до кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра є **методи дослідження**, тобто сукупність прийомів та операцій, за допомогою яких здійснюється науково-дослідна робота. Методологію дослідження складають:

- *теоретичні методи*: аналіз літературних джерел чи нормативних документів, їх синтез, порівняння, узагальнення та класифікація;
- *емпіричні*: опитування, анкетування, тестування, бесіда, інтерв'ю; спостереження, ігрові ситуації, виконання ситуативних завдань, експеримент;
- *методи математичної обробки даних.*

Приклад:

Об'єкт дослідження – синдром «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Предмет дослідження – психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та експериментально визначити психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції та розробити тренінгову програму з психологічної профілактики синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Завдання дослідження:

- 1) проаналізувати теоретичні аспекти вивчення синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції;
- 2) емпірично визначити психологічні особливості прояву синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції;
- 3) розробити тренінгову програму з психологічної профілактики синдрому «емоційного вигорання» у працівників поліції.

Практичне значення одержаних результатів.

Подаються відомості про використання результатів дослідження або рекомендації щодо їхнього використання, висвітлюються результати практичного

застосування отриманих результатів або рекомендації щодо їхнього використання.

Експериментальна база дослідження наводиться для уточнення інформації про те, де саме проводилася експериментальна робота, хто в ній брав участь.

Структура роботи містить кількість розділів, підрозділів роботи, кількість позицій в переліку використаних джерел, кількість додатків та обсяг сторінок, на яких вони розміщені.

Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. В кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дозволяє систематизувати загальні висновки та вивільнити їх від загальних подробиць. Робота обов'язково повинна містити власне емпіричне (експериментальне) дослідження автора. Основна частина кваліфікаційної роботи магістра складається з *теоретичної* та *практичної* складових наукового дослідження, викладених у двох розділах.

Співвідношення теоретичної і практичної частини:

30% тексту повинна складати теоретична частина (перший розділ),

70% - опис емпіричного дослідження та рекомендації (другий розділ).

Кваліфікаційна робота освітнього рівня бакалавра складається з двох розділів. Кожний розділ роботи містить в собі декілька підрозділів, які мають бути пов'язані між собою, а матеріал викладений послідовно та логічно, із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру та джерел.

У **першому розділі** кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра – *теоретико-методологічному* – наводиться огляд літератури за темою роботи, вибір напрямів дослідження, визначається сутність предмета дослідження.

В **другому розділі** (констатувальний етап дослідження) описується *емпіричне дослідження*, узагальнюється і систематизується зібраний практичний матеріал. Вибірка досліджуваних має налічувати від 35 осіб і більше. Окремим питанням є методичні рекомендації щодо покращення отриманих даних в результаті дослідження.

Кожен розділ роботи завершується короткими **висновками**, в яких зазначають те позитивне, що вдалось виявити в результаті дослідження теми, а також ті недоліки та проблеми, що були охарактеризовані в ході дослідження.

У кінцевому **ВИСНОВКУ** кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати та рекомендації щодо їх практичного використання. *Висновки не повинні мати*

форму звіту, а мають розкривати результати проведеного дослідження та відповідати його завданням.

До СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ слід включати лише ті джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі тих чи інших наукових положень. Перелік складається із законодавчих актів, нормативних документів, вітчизняної та зарубіжної наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, ресурсів Інтернет, іноземних джерел (2-3 позиції). Необхідно відмітити, що *25% джерел посилання має складати новітня література за останні 5 років.*

У тексті посилання позначається цифрою у квадратних дужках відповідно до номера джерела у списку використаних джерел, наприклад [5] чи [35; 123]. Якщо в тексті вжито цитату, необхідно, окрім посилання на літературне джерело, зазначити сторінку, наприклад [123, С.24].

Список використаних джерел повинен містити не менше 45 позицій.

Список використаних джерел слід подавати в алфавітному порядку або ж порядку посилання на те чи інше джерело в тексті кваліфікаційної роботи. Його оформляють згідно вимог ДСТУ 8302:2015 *«Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання»*. У перелік джерел посилання обов'язково мають бути включені тези, статі автора за темою магістерської

роботи. Перелік джерел посилання має відповідати кількості сторінок в роботі («+», «-» 5 джерел).

У **ДОДАТКАХ** наводяться допоміжні матеріали у вигляді: копій документів, витягів із законодавчих документів, звітів, результатів соціологічних опитувань, громіздких таблиць, рисунків тощо. Додатки розміщують у порядку появи посилань у тексті магістерської роботи. Додатки позначають послідовно великими літерами української абетки, **за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь**, записують наступним чином: **ДОДАТОК В**. Текст кожного додатка починають з нової сторінки. Якщо в роботі є лише один додаток, то його позначають як «**ДОДАТОК А**».

У кожного додатка має бути назва. Познаку додатка друкують посередині сторінки світлим шрифтом великими літерами, а назву додатка – жирним шрифтом великими літерами, симетрично до тексту сторінки. Усі додатки повинні бути перераховані у змісті із зазначенням їх номерів та назв.

Рисунки, таблиці, формули в додатках нумерують в межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток. Наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г. Якщо частину додатка перенесено на іншу сторінку, його назву подають як «Продовження додатку ...» починаючи над правим верхнім кутом.

 Зразок оформлення додатків наведено в додатку Д.

Рекомендований **обсяг** кваліфікаційної роботи освітнього рівня магістра – 70-80 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах «+/-» 10%.

Типові недоліки та помилки під час підготовки роботи

➤ Автор не проявив самостійності, робота становить собою компіляцію або плагіат (ступінь оригінальності менший за 60%, власна позиція не виражена).

➤ Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині.

➤ Сформульовані розділи (підрозділи) не відображають реальну проблемну ситуацію, стан дослідження предмета.

➤ Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не виявляє специфіки об'єкта і предмета дослідження.

➤ Не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження (останні 2–10 років).

➤ Аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваності проблеми.

➤ Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням.

➤ У роботі бракує посилань на першоджерела або цитати не відповідають бібліографічному покажчику.

➤ Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту.

➤ Як ілюстративний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті.

➤ Обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

1.2 Технічні вимоги до оформлення кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра

Кваліфікаційну роботу освітнього рівня бакалавра друкують за допомогою комп'ютера на одній стороні аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через 1,5 міжрядковий інтервал, на сторінці має бути до 30 рядків. Можна також подавати таблиці, ілюстрації та додатки на аркушах формату А3. Таблиці, малюнки, схеми, графіки та інші ілюстративні матеріали як у тексті роботи, так і в додатках слід виконувати на

стандартних аркушах (21 x 30 см) або наклеювати на стандартні білі аркуші.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – не менше ніж 30 мм, верхній і нижній – не менше ніж 20 мм, правий – не менше ніж 10 мм. Абзацний відступ становить 1,25 см. Шрифт друку – 14, повинен бути чітким, середньої жирності, щільність тексту – однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки, а її заголовки «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВОК», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами напівжирним шрифтом посередині рядка. **Заголовки розділів** друкують великими літерами напівжирним шрифтом, крапку в кінці заголовка не ставлять. Розміщують їх посередині рядка. **Заголовки підрозділів** друкують з абзацного відступу з першої великої літери без крапки в кінці. Відстань між заголовком підрозділу та текстом має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал. Не дозволено розміщувати назву розділу, підрозділу на останньому рядку сторінки. У кінці кожного розділу пишуть **висновки до розділу**. Відстань між текстом підрозділу та висновками до розділу має бути не менше, ніж один міжрядковий інтервал.

Вписувати в текст кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра окремі іншомовні слова,

формули, умовні знаки можна чорнилом, тушию, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту. Друкарські помилки, описки і графічні неточності, які виявилися в процесі написання роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці або між рядками виправленого тексту при допомозі комп'ютера. Допускається не більше 2 виправлень на одній сторінці.

Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів в роботі подають арабськими цифрами без знаку №. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. На титульному аркуші кваліфікаційної роботи номер сторінки не ставлять, а на наступних сторінках роботи номер проставляють *в правому верхньому куті*.

Ілюстрації

Кваліфікаційну роботу ілюструють, виходячи із ретельно продуманого тематичного плану, при цьому кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст — ілюстрації. Основними видами ілюстративного є креслення, технічний рисунок, схема, світлина, діаграма, графік тощо.

Номер рисунка складається з номера розділу і порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою. Наприклад, «Рисунок 2.3» – третій рисунок другого розділу. Якщо в роботі наявний лише один рисунок, то його нумерують «Рисунок 1». Назву рисунка друкують з великої літери і розташовують під ним посередині рядка (див. рисунок 1).

Таблиці

Цифровий матеріал поданий у кваліфікаційній роботі освітнього рівня магістра оформляється у вигляді таблиць. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Назву таблиці друкують з першої великої літери, курсивом і розташовують над таблицею по правому краю (див. таблицю 1.1). Назву таблиці - по центру.

Не дозволено розміщувати назву таблиці на останньому рядку сторінки і розривати її з самою таблицею. Якщо частину таблиці перенесено на іншу сторінку, її назву подають як «Продовження таблиці ...» починаючи над верхнім лівим кутом. На останній сторінці, де подано таблицю, над верхнім лівим кутом друкують «Кінець таблиці ...».

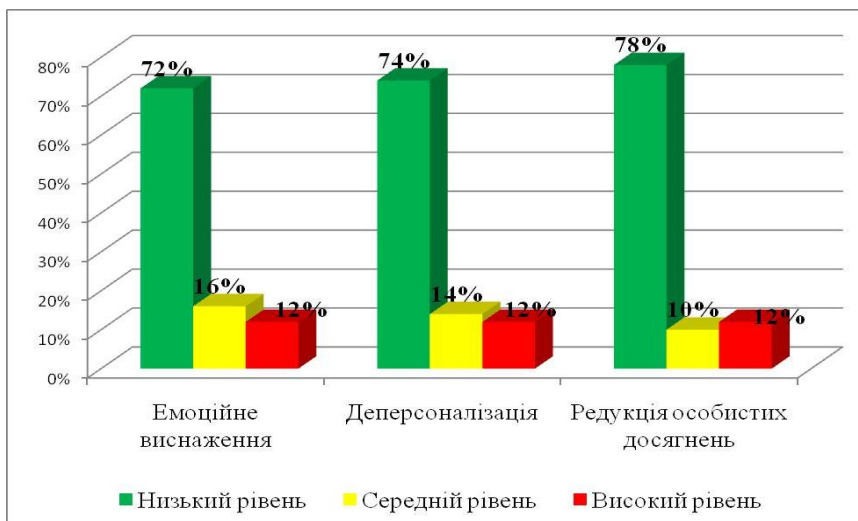

Рисунок 1. Показники субшкал синдрому психічного «вигорання»

Таблиця 1.1

Кількісні показники субшкал за методикою «Синдром вигорання» в професіях системи «людина – людина»

Рівень прояву субшкали	Емоційне виснаження	Деперсоналізація	Редукція особистих досягнень
	%	%	%
Низький рівень	72	74	78
Середній рівень	16	14	10
Високий рівень	12	12	12

Формули

Декілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, подаються в одному рядку. Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту. Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів подаються безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта подається з нового рядка.

Порядкові номери формул позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого берега сторінки без крапок від форму: її номера, якщо він не вміщується у рядку з формулою, його переносять у наступний рядок нижче формули, при цьому номер формули подають на рівні останнього рядка.

Наприклад, формула обчислення за «G – критерій знаків».

$$G_{кр} = \begin{cases} 1 (p \leq 0,05) \\ 0 (p \leq 0,01) \end{cases} \quad (2.1.)$$

$G_{емп} = 0$, звідси $G_{емп} < G_{кр}$.

Отже H_0 відхиляється, а приймається H_1 ($p \leq 0,01$).

Посилання

Посилання у *тексті кваліфікаційної роботи* на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад [1]. Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати *бібліографічному опису* за переліком посилань, наприклад: [1, с. 7].

Посилаючись на структурні елементи роботи, треба використовувати такі вирази: «у розділі 2», «див. 2.1», «відповідно до таблиці 2.1», «на рисунку 2.5», «(додаток Б)» тощо.

Переліки

Переліки подають в тексті за потреби. Перед переліком ставлять двокрапку. Якщо в документі подають переліки одного рівня підпорядкованості, то перед кожним із переліків ставлять «—» (тире).

За наявності в тексті переліків різних рівнів підпорядкованості найвищим рівнем є перелік, який позначають малими літерами української абетки, середній рівень позначають арабськими цифрами, а найнижчий — знаком «—» (тире). Після цифри або літери певної позиції переліку ставлять круглу дужку.

Наприклад: а) форма і розміри клітин; б) неживі включення;
в) утворення тканини.

1.3 Вимоги до захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавр

До захисту кваліфікаційної роботи освітнього рівня бакалавра здобувач вищої освіти повинен підготувати стислу **доповідь**, в якій коротко мають бути викладені основні результати дослідження.

У своїй **доповіді** студент-бакалавр повинен висвітлити такі питання:

- 1.3.1 актуальність теми дослідження;
 - 1.3.2 об'єкт і предмет;
 - 1.3.3 мету і завдання;
 - 1.3.4 гіпотезу дослідження;
 - 1.3.5 методи дослідження;
 - 1.3.6 практичну цінність роботи;
 - 1.3.7 основні теоретичні положення та їх підтвердження в процесі експериментального дослідження;
 - 1.3.8 висновки та пропозиції проведеної роботи.
- Регламент доповіді – 7-10 хвилин (5-6 сторінок тексту А4).

Орієнтований зразок доповіді на захист наведено в додатку Е.

Також до захисту кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти готує **комп'ютерну презентацію** – пов'язаний набір послідовних слайдів спеціального формату з лаконічною інформацією на тему дослідження.

Презентація повинна містити:

1. титульний слайд;
2. слайди з основними складовими роботи (категорійний апарат дослідження);
3. основна частина дослідження (основні поняття, методологія дослідження, результати проведеного емпіричного дослідження тощо);
4. слайди з висновками дослідження.

Після одержання допуску до захисту кваліфікаційної роботи подається керівникові для перевірки змісту та структури у терміни, визначені у завданні на виконання кваліфікаційної роботи, але не пізніше 15 днів до засідання екзаменаційної комісії з захисту кваліфікаційних робіт. Керівник оцінює роботу та складає **відгук**.

Зразок відгуку наведено в додатку Ж.

Далі здобувач отримує направлення на зовнішнє рецензування. *Зовнішній рецензент* – провідний спеціаліст галузі або науковець, який ретельно

ознайомлюється з кваліфікаційною роботою освітнього рівня магістра та складає рецензію. **Рецензія** надається у письмовій чи друкованій формі та повинна містити оцінку кваліфікаційної роботи.

Зразок рецензії наведено в додатку К. Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- ✓ чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;
- ✓ якість емпіричного дослідження;
- ✓ творчий рівень дослідження;
- ✓ науковість стилю викладання;
- ✓ відсутність орфографічних і синтаксичних помилок;
- ✓ правильне оформлення роботи відповідно до стандартів;
- ✓ успішність презентації дослідження та відповідей на запитання членів ЕК.

Більша конкретизація критеріїв оцінювання кваліфікаційної роботи подається у додатку М.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОГО АРКУША

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

Кафедра психології

назва теми

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

БАКАЛАВР

за спеціальністю 053 Психологія

ІІБ здобувача вищої освіти

Кваліфікаційна робота
допущена до захисту
Зав. кафедри _____
« ____ » _____ 20__ р.

Науковий керівник:
ІІБ,
науковий ступінь, вчене звання

Рецензент:
ІІБ,
науковий ступінь, вчене звання

Київ, 20__

Реєстрація

_____	_____	_____
номер	дата	підпис лаборанта кафедри

**Рекомендовано
до захисту**

_____	_____	_____
підпис наукового керівника	ініціали,	прізвище наукового керівника

Результат захисту

_____	_____	_____
оцінка	дата	захисту

Голова ЕК

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

Члени ЕК

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

Секретар ЕК

_____	_____	_____
підпис	ініціали,	прізвище

Зразок оформлення завдання на кваліфікаційну роботу
ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра психології

спеціальність *Психологія*
курс IV (*бакалаврат*)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

_____ проф. Раєвська Я.М.

_____ 202 _____ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти

1. Тема роботи:
2. Затверджена наказом по інституту від « _____ » 202 _____ р. № _____
3. Термін подання студентом завершеної роботи « _____ » 202 _____ р.
4. Цільова установка: _____ ; вихідні дані: матеріали професійної та переддипломної практики, навчальні посібники, монографії, методичні вказівки, ресурси інтернету, періодичні видання з теми дослідження.
5. Перелік графічного матеріалу _____ табл., _____ рис.
6. Консультанти по роботі (із зазначенням розділів):

Розділ	Консультант (Прізвище, ініціали)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1			
Розділ 2			

7. Зміст роботи:

Вступ

Розділ 1. (Назва)

Розділ 2. (Назва)

Висновок

Список використаних джерел

Додатки

Календарний план виконання роботи

№ п/п	Етапи виконання роботи	Термін виконання	
		За планом	Фактичний
1.	Вибір теми і призначення наукового керівника кваліфікаційної роботи.		
2.	Затвердження теми кваліфікаційної роботи.		
3.	Отримання завдання на проведення наукового дослідження та підготовка календарного плану виконання кваліфікаційної роботи, затвердження його керівником.		
4.	Збір та узагальнення матеріалу за темою роботи.		
5.	Підготовка першого (чорнового) варіанту роботи і подання його на перевірку науковому керівнику.		
6.	Доопрацювання тексту роботи з врахуванням зауважень наукового керівника, збагачення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися під час переддипломної практики, і подання її на повторне читання.		
7.	Подання кваліфікаційної роботи на реєстрацію на кафедрі, рецензування та написання відгуку науковим керівником.		
8.	Підготовка до захисту кваліфікаційної роботи на засіданні Екзаменаційної комісії.		
9.	Захист виконаної кваліфікаційної роботи.		

Дата видачі завдання _____
 Науковий керівник _____ (ПІБ)

Завдання прийняв до виконання
 здобувач вищої освіти _____ (ПІБ)

Зразок оформлення реферату на кваліфікаційну роботу**РЕФЕРАТ**

Кваліфікаційна робота:с. основного тексту,табл.,
рис.,джерела,додатки.

Об'єкт дослідження:

Предмет дослідження

Мета:

Методи дослідження:

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

KEYWORDS:

Зразок оформлення змісту кваліфікаційної роботи

ЗМІСТ (зразок)

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. (НАЗВА).....

1.1. (Назва).....

1.2. (Назва).....

1.3. (Назва).....

Висновки до першого розділу.....

РОЗДІЛ 2. (НАЗВА).....

2.1. (Назва).....

2.2. (Назва).....

Висновки до другого розділу.....

ВИСНОВОК.....

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....

ДОДАТКИ.....

Зразок оформлення додатка**АНКЕТА «СІМ'ЯТА ШЛОБОЧИМА СТАРШОКЛАСНИКІВ»**

1. Цінність життя для вас полягає у (виділіть не більше 3 позицій):

- а) вищій освіті;
- б) громадській роботі;
- в) спілкуванні з друзями;
- г) заняттях фізкультурою, спортом;
- ґ) спілкуванні з коханою людиною;
- д) створенні сім'ї, родинному житті;
- е) матеріальному добробуті;
- є) цікавій роботі;
- ж) дозвіллі;
- з) вихованні дітей;
- и) комфортному помешканні;
- і) визнанні рідних, колег, друзів.

2. Що ви думаєте про шлюб?

- а) думаю про шлюб і створення сім'ї, але не поспішатиму з цим;
- б) прагну вийти заміж (одружитися) якнайшвидше після закінчення школи;
- в) вважаю, що шлюб і сім'я є гальмом в особистому розвитку, тому не думаю про створення сім'ї;
- г) не задумувався(лась) над цим запитанням.

3. Які умови необхідні для щасливого подружнього життя?

4. Визначте важливість функцій сім'ї (за ступенем значущості):

- а) можливість жити разом із коханою людиною;

Продовження додатку Д

- б) сповнює сенсом життя;
- в) дає змогу жити окремо, мати комфортні умови життя;
- г) мати і виховувати дітей;
- г) упорядковує сексуальні стосунки;
- д) забезпечує емоційну й моральну підтримку, дає впевненість у собі;
- е) є умовою для самовираження особистості;
- е) допомагає організувати побут, вирішує економічні питання.

5. Які мотиви вступу до шлюбу найпоширеніші серед молоді у наш час?

- а) кохання;
- б) спільність інтересів і поглядів;
- в) самотність;
- г) привабливі риси характеру, зовнішності;
- г) випадковість;
- д) вигода, розрахунок;
- е) матеріальна забезпеченість майбутнього чоловіка (дружини);
- е) вік.

6. Якимимаютьбути, навашидумку, стосункиподружжя?

- а) жінка підкоряється чоловікові;
- б) чоловік поступається дружині;
- в) рівноправність та взаємні поступки.

7. Яким ви уявляєте свого чоловіка (дружину): зовнішність, духовні риси, освіта, матеріальна забезпеченість тощо?

8. Я вважаю, що для щасливої сім'ї характерні...

Дякуємо за відповіді!

Орієнтовний зразок доповіді на захист

Шановний голово та члени екзаменаційної комісії, шановні присутні! Вашій увазі пропонується кваліфікаційна робота на тему:
«_____».

Тема роботи є актуальною на сучасному етапі розвитку суспільства, адже _____.

Об'єктом дослідження є _____.

Предмет дослідження: _____.

Мета дослідження: _____.

Відповідно до мети дослідження були визначені такі **завдання**:

1.

2.

3.

....

Методами дослідження є: _____.

Практична значущість результатів дослідження виявляється у _____.

Експериментальна база: _____.

Апробація результатів дослідження: _____.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, _____ розділів, висновків, списку використаних джерел та _____ додатків.

Відповідно до **першого завдання** (проаналізовано, розкрито, визначено) _____.

Відповідно до **другого завдання** (досліджено, виявлено. З'ясовано, розроблено, запропоновано) _____.

Таким чином, результатами дослідження є _____.

Дякую за увагу!

Зразок відгуку на кваліфікаційну роботу

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук
Кафедра психології

ВІДГУК

керівника кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові)

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія
Освітній рівень «Бакалавр»

Тема кваліфікаційної роботи « _____ ».

1. Актуальність теми роботи _____.

2. Об'єкт та предмет дослідження:

Об'єктом дослідження є _____.

Предметом дослідження є _____.

3. Мета та завдання дослідження:

Мета дослідження: _____.

Завдання дослідження: _____.

1. _____.

2. _____.

3. _____.

4. Структура роботи, її характеристика по розділах:

У першому розділі роботи _____.

У другому розділі роботи _____.

5. Рівень підготовки студента до виконання професійних обов'язків _____.

6. Характеристика відповідності оформлення кваліфікаційної роботи нормативним вимогам: _____.

7. Результати дослідження (наукові, практичні): _____.

8. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню її виконання: _____.

9. Загальна оцінка кваліфікаційної роботи: _____.

Керівник: _____

Науковий ступінь, вчене звання, посада

“ _____ ” _____ 20__ р. _____

Зразок рецензії на кваліфікаційну роботу

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук**

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на тему « _____ »

1. Актуальність кваліфікаційної роботи _____.
2. Висновок про відповідність кваліфікаційної роботи завданню _____.
3. Характеристика виконання кожного розділу кваліфікаційної роботи, ступінь використання останніх досягнень науки і техніки і передових методів роботи _____
У першому розділі роботи _____
У другому розділі роботи _____
4. Позитивні сторони кваліфікаційної роботи _____
5. Негативні сторони кваліфікаційної роботи _____
6. Відгук про роботу в цілому _____
7. Інші зауваження _____
8. Оцінка кваліфікаційної роботи _____

РЕЦЕНЗЕНТ (прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

“ _____ ” _____ 20__р. _____
Підпис

Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

№ з/п	Зміст оцінки	Оцінка за інституційною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
1.	– повна відповідність змісту роботи темі; – тема розкрита глибоко та повно; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – дотримані вимоги до написання та оформлення; – робота виконана на високому рівні складності й науковості; – повноцінно використана джерельна база; – систематизовано, якісно оформлено та вдало представлено систему ілюстративного матеріалу; – студентом виявлена самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – здійснена апробація результатів дослідження: – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – наявний позитивний відгук керівника; – рецензент оцінив рівень роботи як дуже високий (відмінний); – впевнений, аргументований захист із використанням сучасних методів унаочнення, високий рівень володіння змістом роботи, чіткі та коректні відповіді на запитання.	Відмінно	A
2.	– зміст повністю відповідає темі роботи; – достатньо повне та глибоке розкриття	Добре	B

	теми; – правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – в цілому дотримані норми наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені незначні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатньо високий рівень складності й науковості виконаної роботи; – належним чином представлено й використано джерельну базу; – систематизовано та якісно оформлено систему ілюстративного матеріалу; – виявлено певну самостійність при плануванні та виконанні дослідження; – виконання кваліфікаційної роботи (проєкту) відбувалося із дотриманням графіка; – загалом позитивний відгук керівника; – рецензент, висловивши несуттєві зауваження та побажання, оцінив рівень роботи як високий («добре» – за національною шкалою); – у цілому впевнений, аргументований захист, хороший рівень володіння змістом дослідження правильної відповіді на запитання		
3.	– зміст відповідає темі роботи; – тему в цілому розкрито; – в цілому правильно визначено концептуальний апарат дослідження; – наявні окремі порушення норм наукової культури і грамотності написання тексту; – допущені окремі відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – достатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – достатній рівень представлення і	Добре	С

	використання джерельної бази; – якісно оформлено та представлено ілюстративний матеріал; – наявні елементи самостійності студента при плануванні та виконанні дослідження; – в цілому графік виконання кваліфікаційної роботи (проекту) дотримувався; – наявні незначні зауваження у відгуку керівника; – рецензент, вказавши на ряд недоліків, оцінив рівень її виконання як достатньо високий («добре» - за національною шкалою); – в цілому логічний, аргументований виступ, правильні відповіді на питання і зауваження рецензента		
4.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – недостатньо повне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує окремих уточнень; – є певні відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – допущені окремі порушення вимог до наукової культури та літературного оформлення тексту; – посередній рівень складності й науковості виконаної роботи; – джерельну базу представлено і використано не повною мірою; – ілюстративний матеріал фрагментарно представляє зміст роботи, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив самостійності у процесі плануванні та виконання дослідження; – спостерігалися порушення графіка виконання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри та відгуку наукового	Задовільно	D

	керівника); – наявні суттєві зауваження у відгуку керівника та рецензії; – невпевнений виступ на захисті, неповні або некоректні відповіді на запитання членів комісії та зауваження рецензента.		
5.	– зміст значною мірою відповідає темі роботи; – неповне розкриття теми; – концептуальний апарат дослідження потребує суттєвих уточнень; – наявні суттєві порушення норм наукової культури і літературного оформлення тексту; – допущені суттєві відхилення від вимог до написання та оформлення наукових робіт; – рівень складності й науковості виконаної роботи мінімально достатній; – рівень представлення й використання джерельної бази мінімально достатній; – наявний ілюстративний матеріал має випадковий, несистематизований характер, є суттєві зауваження до його оформлення; – здобувач вищої освіти не виявив здатності до самостійного планування та виконання дослідження; – допущено серйозні порушення графіка виконання кваліфікаційної роботи, зафіксовані у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – у відгуку керівника зафіксовано ряд зауважень; – рецензент вказує на ряд суттєвих недоліків у роботі, оцінюючи її мінімальним позитивним балом («задовільно») за умови позитивного захисту; – мінімально достатній рівень володіння	Задовільно	Е

	змістом дослідження, невпевнений виступ, нечіткі та неповні відповіді на питання членів комісії та зауваження рецензента.		
6.	– спостерігається невідповідність змісту темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – концептуальний апарат дослідження визначено невірно; – виявлено значну кількість помилок у розкритті змісту дослідження; – не дотримані норми наукової культури і літературного оформлення тексту; – кваліфікаційна робота не відповідає чинним вимогам до написання та оформлення наукових робіт; – недостатній рівень складності й науковості виконаної роботи; – поверхово представлено і використано джерельну базу; – відсутність або низька якість ілюстративного матеріалу; – виявлено нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – недотримання графіку написання роботи, зафіксоване у протоколах кафедри та відгуку наукового керівника; – негативний відгук наукового керівника; – рецензент вказує на системні недоліки у роботі, оцінюючи її негативно («незадовільно» – за національною шкалою); – невпевнений виступ на захисті, низький рівень володіння змістом роботи, відсутність відповідей на питання та зауваження.	Незадовільно	FX
7.	– зміст не відповідає темі роботи; – не розкрито тему дослідження; – виявлено плагіат; – робота не відповідає вимогам до	Незадовільно	F

	написання й оформлення наукових робіт; – робота має ненауковий характер; – відсутність ілюстративного матеріалу; – здобувач вищої освіти виявив нездатність до самостійного планування та виконання дослідження; – невиконання графіку написання роботи (що зафіксовано у протоколах кафедри); – негативний відгук наукового керівника; – негативний відгук рецензента («незадовільно» - за національною шкалою); – здобувач вищої освіти володіє змістом роботи, що виявилося у відсутності її презентації на захисті; – здобувач вищої освіти в змозі відповісти на питання членів комісії та зауваження рецензента.		
--	--	--	--

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел

Книга (один автор)	Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності К. : Либідь, 2003. 376 с.
Книга (два або три автори)	Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості кризових життєвих ситуаціях. К.: Педагогічна думка, 2016. 219 с. URL: https://core.ac.uk/download/pdf/77241343.pdf
Книга (п'ять і більше авторів)	Психологія життєтворення особистості в сучасному світі / Ю. Д. Гундертайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2016. 320 с.
Монографія	Раєвська Я. М. Теорія і практика професійного становлення фахівців соціальної сфери до міжпрофесійної взаємодії : монографія. Кам'янець-Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. 348 с.
Колективна монографія	Особистість в умовах суспільних трансформацій: становлення та розвиток: колективна монографія / Я.М. Раєвська, Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієва, О.М. Вержиховська та ін. ; за ред. Н.М. Гончарук, Л.А. Онуфрієвої, О.М. Вержиховської. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 220 с.
Стаття у журналі	• Раєвська Я. Розвиток емоційної компетентності особистості: теоретичний дискурс. <i>Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Психологія</i> , (3 (52), 127-132. DOI: https://doi.org/10.32689/maup.psych.2021.3.18 URL: http://journals.maup.com.ua/index.php/psychology/article/view/1196

Тези доповіді	Раєвська Я.М. Вплив емоційного інтелекту на професійну успішність особистості. <i>Соціально-психологічні проблеми суспільства</i> : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 16-17 квітня 2021 р. Київ : Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського, 2021. С.99-102.
Автореферат дисертації	Харченко О. С. Криза соціальної держави: причини та шляхи подолання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2015. 19 с.
Джерела з мережі Інтернеті	Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556- VII // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 26.11.2018).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. [Чинний від 2016-07-01]. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 16 с. URL:

http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=item&id=1806

2. Довідник здобувача наукового ступеня: збірник нормативних документів та інформаційних матеріалів з питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації / упоряд. Ю.І. Цеков. Київ: Редакція «Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України», 2000. 64 с. URL:

http://www.zgia.zp.ua/gazeta/DOVIDNIK_251110_3.pdf

3. Електронні методичні рекомендації до написання та оформлення дипломних робіт за спеціальністю «Психологія» / уклад.: Н.В.Грисенко, О.О.Байер, Е.Л.Носенко, І.Ф.Аршава, Д.С.Волков, Т.В.Кубриченко. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2013. 35 с. URL:

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13639/1/V_Kutishenko_MRNDR_IL.pdf.pdf

4. Методичні рекомендації до написання дипломних кваліфікаційних робіт / уклад.: Л.І.Телецька, І.М.Янковська. Київ: НПУ Драгоманова, 2011. URL: <https://ua.kursoviks.com.ua/metodichki>

5. Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навчальних закладів / Дод. 1 до наказу

МОНУ № 588 від 27.06.2008. URL:
http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/2362.

6. Магістерська робота: методичні рекомендації до написання та захисту для студентів психологічних відділень / уклад.: І.Галецька, С.Грабовська, Н.Пилат. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 39 с. URL:
https://www.academia.edu/2039914/МАГІСТЕРСЬКА_Р_ОБОТА

7. Методичні рекомендації щодо виконання та оформлення дипломного проекту для студентів магістерського рівня вищої освіти за спеціальністю 8.03010201 «Психологія» / розробн. В.П.Кутіщенко. Київ: Інститут людини Київського університету імені Бориса Грінченка, 2015. URL:
http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/13639/1/V_Kutishenko_MRNDR_IL.pdf.pdf

8. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. 2011. № 9-10. URL: <http://www.izan.kiev.ua/vymogy.pdf>

9. Основні вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів): метод. розробка / керівн. Г.Ф.Семенюк. Київ: КНУ, 2011. 82 с.